Ч. 36. (207) Львів, второк, дня 8. лютого 1916. Рік II.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

політична, економічно-суспільна й літературна газета.

Ціна примірника 6 сот. На провінції 8 сот. В занятих теріторіях 4 коп.

Виходить що дня рано.

Умови передплати у Львові:

На рік	18·— К.
„ півроку	9·— „
„ чвертьроку	5·— „
„ місяць	1·80 „

В краю і державі:

На рік	24·— К.
„ півроку	12.— „
„ чвертьроку	6·— „
„ місяць	2·40 „

За границею:

В Німеччині	28 мар.
В Америці	8 дол.
В инших державах	40 фр.

Рекламациї вільні від почтової оплати. Рукописі приймаєть ся лиш оплачені, а звертаєть ся тільки важнійші і застережені. — „Українське Слово“ продають всі бюра по цілім краю.

Адреса редакції, адміністрації й експедиції: ЛЬВІВ, ул. Руська 3.

Ціна оголошень:

За оголошеня числимо за одношпальтову стрічку або її місце 20 сот. Надіслане 50 сот. за стрічку, а в оповістках 40 сот., в редакційній части 60 сот. Повідомленя про вінчаня, заручини і т. д. 1·50 К. за стрічку, найменше 4 К. Дрібні оголошеня за слово 6 сот., найменше 50 сот. Слова товстим або розстріленим друком числимо подвійно. Сталі оголошеня за окремою умовою. — За зміну адреси платить ся 50 сот.

Вісти з Луцька.

Місто Луцьк числило в мирних часах 27.000 мешканців. Складали ся на те жиди (після переписі з 1914 р.) 2.000 родин, Українці 1.000 родин, Поляків 20 родин, Німців 10 родин, Чехів 8, Москалів 50 родин.

Після відходу російських військ, що на силу гнали всьо перед собою, остала більшість жидів 95%, українських родин остало 100, Москаль остав один (1) Касіянов, Поляків 10 родин, Чехів 8, Німців 1 (пастор оженений з Полькою).

Населенє те має своє представительство в міській луцькій раді в такому відношеню: жиди мають 5 гласних, Поляки 5, Москалі 1, Німці 1, Чехи 4, Українці поки-що 0.

Бурмістром є збанкрутований польський поміщик, заступником різник міщанин. Взагалі всяка власть спочиває в руках польських членів управи; жиди й Чехи є лише декораційним елементом.

Дуже прикре вражінє робить недостача уніятського і православного священика, в наслідок чого військо ходить до костела. Для православного населеня править службу Божу греко-орієнтальний священик Хорват, який на жаль не знає по українськи.

В Луцьку є пару жидівських книгарень; колись мали вони деякі українські виданя; перед війною окрема комісія перетрясла всі книжки та поконфіскувала всі українські. Можна ще стрінути Шевченкового „Кобзаря“ у виданю Доменицького.

Давнійшими часами заїздили тут українські мандрівні театри. З видівок найбільше розходять ся українські картки, між ними портрет Шевченка.

Місто загалом не знищене. Церков є 8, костел римо-католицький і протестантський та старинна біжниця з XIII. ст.

Замок в цілковитій руїні — лиш дві сторожні вежі добре законсервовані.

Вістка в „Українськім Слові“ (ч. 27) подана за часописю „Börsenblatt f. d. deutsch, Buchhandel“ будьтоби „Луцькі Відомости“ виходили лише на німецькій та українській мові, неправдива. Вони все ще виходять на трьох мовах, отже і на польскій. На трьох мовах оголошуєть ся теж всякі оповістки місцевих команд та міської управи.

Дійсній потребі читаючих „Відомости“ служить передусім покищо німецька мова, так як часопись розходить ся переважно поміж часово чи довше перебуваючими в Луцьку австрійськими жовнірами, що звичайно знають бодай де-що по німецьки.

Місцеві жиди, що під сю пору становлять більшість населеня читати по німецьки не вміють. Що-ж до їх розговірної мови, то нею є жарґон зі значною приміткою російських слів. Жиди вживають російських висловів більше чим иньші навіть такі, що служили при російськім війську. Молодше поколінє жидів знає по гебрайськи, хто зна, чи не більше, чим галицькі сіоністи.

Поляків в Луцьку майже н е с л ї д н о. По польськи говорять слабко деякі Чехи з доохресних кольоній. Вони вивчили польщину у поміщиків, їх служби, або як купці.

Українську мову розуміють в с ї б е з в и ї м к у.

Та ті, що вчились російської грамоти, не конче читають по українськи, бо не привичні до наших букв та висловів; учити ся по українськи нема де ба й не видять собі з того хісна.

Колиб у Луцьку були інтеліґентні й поважні люди, що послуговалиби ся українською мовою, все говорилоби по українськи; а колиби ще устроєно бодай одномісячні курси, та поширено українські часописї або й відкрито книгарню, тоді за короткий час всі Луччани говорилиби і писали лише по українськи, бо се прийшлоби їм найлекше.

Такі національні відносини як в Луцьку менше-більше у всїх волинських містах і містечках Волині. Не богато треба-би праці, але пляновоі і розумноі, а містам приверненоби їх первісний український характер. Та доси тої роботи — ні слїду! — За те Поляки не дрімають; відкрили в Луцьку народну школу, стягнули на науку польської мови та історії чимало дітий, чеських, жидівських та наших українських.

А. Гав—о.

Тиждень Цепелїнів.

Минулий тиждень можна цїлком слушно назвати тижднем воздушних наступів. Рівночасно з наїздом австрійських гідроплянів на Дураццо, зявились німецькі Цепеліни над Солунем та Парижем. Для німецького підприємчивого духа було се за мало: Цепеліни появились ще й над Анґлією. Тим разом не вдоволились вони самим тільки наїздом на Льондон. Загостили й до далекого Лїверпуля, перелетїли цїлу Середну Анґлїю, та втративши одну боєву одиницю вернули цїло в свояси.

Цїла ворожа преса заговорила про жертви в людях та про великі матеріяльні втрати. В самім тільки Парижи згинуло кількасот людий, а шкоди заподіяні вибухом мін обчислюють на сім міліонів франків. Які втрати заподіяли Цепеліни в Анґлії — доси ще незвісно. На всякий случай мусять вони бути величезні, коли зважити, що Цепеліни „погуляли“ собі тут довший час.

Сю на широку скалю закроєну діяльність можна назвати дійсним подвигом Цепелїнів. Нинї виявилось недвозначно, що система Цепеліна є одинока, яка надаєть ся до більших того рода воєнних підприємств. Урядові жерела не подають місця злету ескадри Цепелїнів. Коли за місце злету возьмемо південну Бельґію, то дорога перебута через Канал та анґлійську сушу виносить що найменше 1500 кільометрів!

Головним боєвим средством Цепелїнів є бомби, що спричинюють огонь, або розсаджують та вибухають. Велика містота позволяє взяти на Цепелїн більшу скількість сього вибухаючого матеріялу, який на звичайні лїтаки не дасть ся заладувати. Дуже важною прикметою Цепелїнів є скорість та висота лету як і уоруженє арматами. Перед війною панував загально погляд, що Цепелїн не може знестись висше чим на 1000 метрів. Нинї урядові анґлїйські звідомленя подають, що Цепеліни летіли на висоті 4000 метрів. Що до їх скорости, то звичайні лїтаки остають далеко за ними в заді. Перше обчислювано скорість Цепенїнів на 50 кільометрів на годину.

У Цепелїнів найновійшого типу скорість лету зістала подвоєна. Супроти своєї скорости та високого лету не боїть ся Цепелїн ні острілюваня з долини, ні погоні лїтаків. Впрочім на всякий случай є він уоруженний в армати, при помочи котрих може зводити бій не лиш з лїтаками понисше себе, але і з гори.

Послїдний подвиг Цепелїнів та й взагалї участь їх і значінє у теперішний війнї поневолї спрямовує думку в недалеке минуле, коли то людський дух після покореня й опанованя землї і води, станув до борби із сильнійшим ще елементом — воздухом!

Виходив із засновків леґенди про Ікара; з арабських казок знав про дарованого перському королеви штучного коня, що натисненний на шию з великою бистротою підносив ся у воздух, та дійсним жерелом і точкою виходу при роздумованях над винаходом „лїтаючого апарату“ була для чоловіка птиця.

Історія опанованя воздуха себто нинїшних лїтаків і Цепелїнів се історія жостокої небезпечної борби з воздухом, що коштувало людство чимало жертв — та довгі часи не приносила успіхів. Що йно послїдні роки принесли розвязку тої проблєми, що збогатила сучасну воєнну технїку винаходами прерворядного значіня.

Хоть і які ми небогаті на технїчну культуру, та годї не пригадати, що й у нас люди занимали ся — тою проблємою. В р. 1889 представив Осип Ливчак проєкт „летательного снаряду.“ (Новый Галичанинъ ч. 9, 10).

Проєкт Ливчака нагадуючий будову Цепелїнів заосмотрений всякими теоретичними математично-фізичними обчисленями остав що правда лише на папері, бо як писали тоді „самому винахідникови не стало средств на устроєнє свойого воздухоплавного корабля, який може бути доказав-би що воздухоплавне питанє оконечно рішене.“

Европейська війна.

В Росії кипить!

Населенє проти дальшої мобілїзації. — Демонстрації. — Родзянко проти цензури. — Причини уступленя Ґоремикіна.

„Korr. Rundschau“ доносить зі Штокгольму: З ріжних міст Росії як Симбірська, Саратова, Харкова і т. д. доносять, що там прийшло до заворушень тому, що новобранцї не хотіли повинувати ся приказам поклканя. Коли транспорти військ відходили, робили жінки та старцї демонстрації та перед двірцями спинювали відїзд військ. Поліція поарештувала богато людий і в сей спосіб вдало ся її привернути спокій. Цензура не допускає ніяких вістий про се. Власти відмовляють полїтикам дозволу на сходини. В наслїдок того президент думи Родзянко заявив, що не возьме участи в нарадах а в зносинах з президентом міністрів ограничить ся лише до письменної дороги. Відповідно до сего написав він до него якраз в справі зросту вну-

трішної крізи. На основі недавно переведених в Петербурзї масових арештовань назначено речинець процесу проти обвинених о ріжні революційні справки та зраду стану, людий. Слїдство веде не суд але жандармерія як військова інстанція, яка дістала припорученє як найскорше працювати. Від кількох днів кружать ріжнородні дикі поголоски які сильно розширяють ся. Начальники міст знова виступають з острими розпорядженями проти поширюваню занепокоюючих вістий.

ХРИСТІЯНІЯ, 4. лютого. З Петербурґа доносять: Безпосередною причиною уступленя Горемикіна мав бути лист, який недавно написав до него президент думи Родзянко, а якого змістом була руйнуюча критика теперішного політичного напряму в Росії. В тім листї вказав він не лише на господарську неміч Росії і на нелад в управі, але також і на се, що правительство через трівке відкладанє речинця скликаня думи навіть саму корону виставило на пробу. А що російська цензура заборонила сей лист прилюдно оголосити, то його відбито на машинї до писаня та пущено в обіг, через що викликав він ще сильнїйше враженє. Рівнож подбано, щоби сей лист дійшов до рук царя, якого він дуже пригноблюючо вразив.

Росія проти Швеції.

Горячкове укріплюванє російської границї. — Концентрація російських військ в Фінляндії.

БЕРЛЇН, 5. лютого. „Berliner Tagblatt“ доносить з Кольонії: По донесеням „Köln. Ztg“ подають з Копенгаґи: Штокгольмський „Astonbladet“ подає з Христіянії вістку, після котрої Росія на шведсько-фінській границї видала широкі військові зарядженя. Викопано кільканайцять рядів стрілецьких ровів з дротяними перешкодами, зрубано кілька кільометрів широкий пояс ліса, уставлено 100.000 піхоти з великим числом тяжкої артилерії і направлено всї дороги, що йдуть до границї.

Тими днями змобілїзовано російське населенє з Сальмієрві і російського Пасвіку. Візвано всїх мущин в віцї від 15—50 лїт, щоби зібрали ся з кіньми та ренами або без них недалеко песенґанського монастира в цїли перевезеня воєнного матеріялу з монастира до Фінляндії. Штокгольмський „Astonbladet“ додає до того: Сю відомість взято з поважного не масового на сензації дневника „Finmarkeus Amtstidende“ і тому заслугує вона на пильнїйшу увагу, хоч як неімовірною вона видаєть ся. Се, що Росія робить так далекосяглі воєнні приготованя на шведській границї, не годить ся з запевненями Сазонова про мирні відносини до Швеції. Дневник домагає ся безпроволочного виданя запобігаючих сему зарядженЬ. В кождім разї треба сейчас провірити, чи са вістка правдива а шведський нарід має право домагати ся виясненЬ в сїй справі.

ШТОКГОЛЬМ, 4. лютого. (Прив. деп.). Російські маринарські круги впевняють, що найблисші днї принесуть важні події на морі. Відносини до Швеції вимагають від Росії збільшеного поготівля на морі. Кромі того воєнна рада почвірного порозуміня порішила підприняти під проводом Анґлії спільні акції фльоти, в яких малиби взяти участь всї держави почвірного порозуміня- Доси Італія держала ся з далека.

Критичне положенє Італії.

Загальна зневіра в Італії. — Недостача вугля. — Нові жаданя Анґлії. — Італія проти почвірного порозуміня. — Пригноблююче враженє бесїди Саляндри. — Мінїстеряльна кріза.

БЕРЛЇН (Т. К. Б.). До „Vossische Zeitung“ доносять з Ціріху, що співредактор дневника „Neue Züricher Zeitung“ на основі власних помічень ствердив, що в Італії панує велика знеохота до війни, яка слїдує з небезпечного настрою населеня. Надто знаменна є зміна в настрою населеня зглядом ірредентистів та „неосвободжених„ міст Тироля і Побережа.

ЛЮҐАНО, 5. лютого, В Медіолянї зїхали ся делеґати другорядних зелїзниць і краєвих зелїзничих товариств та заявили, що будуть мусїли здержати рух, коли правительство не достарчить їм вже раз таншого угля. Дотеперішні правительственні зарядженя безглядно не вистарчають.

ЛЮҐАНО, 5. лютого. В дни 7. лютого наступлять дальші італійські покликаня а іменно:
річники 1881 краєвої оборони,
„ 1891 кінноти, та
річників 1881—1888 всїх спеціяльних родів оружа. „Secolo“ додає іронїчну замітку, що з тих всїх нїкого не вишле ся до Альбанії.

ЦІРІХ, 5. лютого. (Прив. деп.) По віродостойним інформаціям мала Анґлія зажадати від італійського мінїстерства безпроволочного висланя до Солуня 200.000 італійських жовнїрів, бо в противнім разї нема що говорити про управильненя анґлійського довозу угля. Оґірченє на Анґлію в Італії так зросло, що політичні круги отверто говорять про зломанє льондонського договору в справі спільного заключеня мира союзниками.

ЛЮҐАНО, 5. лютого. „Secolo“ доносить з Парижа, що Бріянд має їхати до Риму в товаристві Bourgeois, коли підірванє здоровлє йому на се позволить, а в кождім разї в товаристві правительственного секретара Thomas-а, ґенерала Pela і п. Magerie (два послїдні для торговельних і військових справ).

Предметом нарад буде не лише справа Альбанії та Солуня, і уплянованих весняних підпринять та одноцїльного їх кермораня і переведеня але також і питанє оплати за перевіз, яким якраз занимав ся французький мінїстер Sembat в Льондонї.

БУКАРЕШТ, 5. лютого. Консервативний „Steagul“ твердить, що відносини між Італїєю а її союзниками в послїднім часї набрали майже ще більше ворожого характеру а то тому, що Італія дала своїм союзникам зрозуміти, що вона робить ріжницю між своїми власними інтересами а інтересами Франції і Анґлії. Вправдї вдало ся Анґлії втягнути Італію до війни але не може вона призначувати Італії до пожертвованя за анґлійські інтереси. Тепер старає ся вона всїлякими способами зробити Італію податливою.

ЦІРІХ, 4 лютого. (Прив. деп.). Вісти з Медіоляну оповіщують пригноблююче враженє туринської бесїди Саляндри. Говорять про непорозуміня між італійським правительством а ґенеральним штабом. Саляндра вказуючи в Туринї на переміну настроїв хотів наперти на французьке правительство.

ЛЮҐАНО, 4. лютого. (Прив. деп.) Бесїду Саляндри в Туринї, в якій він говорив про можливість уступленя правительства, по донесеням дневників уважають в Парижи за заповідженє близького уступленя італійського кабінету.

Після капітуляції Чорногори.

Недостача повновластий причиною здержаня мирових переговорів, — Сплетнї преси почвірного порозуміня.

N. W. J. подає: З добре поінформованого жерела доносять нам:

Мирові переговори з Чорногорою ще не розпочали ся; могли би ся вони розпочати доперва тодї, коли особистости, які остали в Чорногорі могли би виказати ся віродостойними повновластями, що вони є уповажнені до веденя мирових переговорів з австро-угорською військовою управою. Але що анї князь Мірко анї 3 мінїстри, які остали в краю, з якими впрочім наша управа жиє в згодї не мають такої повновласти, то нема що на разї про такі переговори й говорити. Коли се змінить ся годї тепер сказати.

А тимчасом преса почвірного порозуміня намагає ся себе і населенє потїшити мимо свого скрутного положеня на Балканї. І так ще доси вона твердить, що населенє Чорногори не хоче скадати оружа та робить нашим військам великі трудности. Але ми ще раз запевнюємо, що річ має ся зовсїм противно та що Чорногорцї не лише без опору зложили оружє але також всюди прихильно витають австро-угорські війська.

Після наїзду Цепелїнів на Анґлію.

Анґлійські обчисленя шкід.

ЛЬОНДОН (Ткб.) Воєнний уряд оголошує: З огляду на урядові нїмецькі заяви про послїдний наїзд Цепелїнів на Анґлію стверджуєть ся, що шкода заподіяна в промислових і торговельних заведенях є слїдуюча: Поважно ушкоджено: 3 бровари, 3 зелїзничі маґазини, галю льокомотив, фабрику рур, фабрику лямп та ковальський варстат. Менші шкоди, як знищенє вікон і дверий понесли: фабрика муніції, зелїзниця в двох місцях, римарська фабрика, зелїзничий маґазин збіжа, гірниче та помпове заведенє. Доки, маґазини збіжа, фабрики муніції і промислові улади ження кріім згаданих, не ушкоджено. Знищено около 15 робітничих домів, та ушкоджено велику скількість малих склепів і домів, з тих кілька поважно. По послїдним донесеням згинуло: 26 мущин, 22 женщин, 7 дїтий, а ранених є 48 мущин, 46 жінок, 7 дїтий.

В Солуньскім Сонцї.

Мішанина рас, народів і армій. Полудневе сонце гріє вузенькими уличками з шумом котить ся людська филя. Йдуть звичайно високі Анґлійцї, виступають так не мовби Солунь був під самим Льондоном. Їх краска мішаєть ся з синою краскою Французів, з шараварами і фезом Жуавів, з чорною краскою моряків усїх народів. Позатим на кождім кроцї Греки.

Вимуннштровані грецькі офіцири та обдерті рядовики становлять загальне тло образу. Супроти прибутя чужинця є вони незвичайно вічливі і салютують бездоганно. Раз в раз являють ся характеристичні накритя голов у Сербів. Там знов йдуть улицими сїрі біблїйні жиди з довгими бородами, пронюхуючі Греки втискають ся всюди, чіпають людий за рукав та дають на продаж у всїх можливих язиках все, що в загалї є на землї. За столами в будках сидять Турки, з вічливим поглядом. Там йдуть жінки в шараварах, жидівки в характеристичних костюмах, там дами одїті після послїдної моди, тут знов скачуть з розпущеним волосєм малі і голї дівчата.

Осли ричать, величезні анґлійські самоходи тамують дорогу, малі двоколїсницї грецької армії виминають прохожих, візники кричать. Там їдуть драґони, туркоче артилєрія, волїчуть ся фурґони тягнені буйволами. Поміж ними йдуть осли з грецькими візками; там вмішались в товпу Гречинки, що їдуть на мулах. На двоколїсницях везуть нам провіянт.

Прошибаючим голосом викрикують малі хлопцї та дївчата заголовки, турецьких, жидівських, анґлійських, французьких, італійських та инших ґазет. В величезнім міжнароднім кітлї кипить горячкове, шаленє житє. Чогось подібного не стрінете нїгде на земській кулї.

Небозвід уносить ся над містом, опоясують його хмари вечером фіолєтні, рано рожеві, зелене море голубить ся до нього зі шумом, а білї мінарети начеб відлїтали з землї та підносили ся до неба. Наче темно-зелені свічки сторчать кипариси та в мовчанцї глядять стрільницї мурів, що окружують місто.

За те на улицях кипить завзято житє. Улицями повними галасу переходимо наченяні від сонця, від його блеску. Зїницї розширують ся голова завертаєть ся. Видаєть ся нам, начеб ми тут жили так цїле житє, в тїй горячцї, в тім шалї під голубим небом, над зеленим морем, між фіолєтними горами, де стрункі мінарети спинають ся до небес.

На склонах спинають ся наївно малі дімки, малі мечети з мінаретами, церковцї з почорнїлими хрестами, біжницї з виставочими таблицями заповідий. Тихо тут на горі, тихо і розкішно.

А в долинї веть ся хоре шалене місто. Пристань мінить ся багрою гори світять краскою незабудки. Високо в горі кружляк-лїтак, та орел. А довкруги тихо і сонїшно.

Переслїдуванє і знищенє Унії на Українї.

(Конець).

Почавши від р. 1834. російське правительство не укриваєть ся вже зі своїми плянами накинути українському народови насильно схизму. Шляхта ґубернії Вітебської жадає в пропамятнім письмі до царя покиненя насильних средств. В відповідь заборонено шляхтї заниматись релїґійними справами. Петиції громад, що відносили промахи і надужитя зі сторони православних властий, остали без відповіди. В р. 1837. підпорядковано гр.-кат. колеґію в Петроградї оберпрокураторови святого Синода. Унїятські богослужебні книги, якими послугувалось гр.-кат. духовенство, сконфісковано. Кождому унїятському духовному дало правительство „довірочного чоловіка“, щоб всїх неблагонадьожних скоро вислїдити, та їх позбутись. Після смерти послїдного унїятського митрополита Йосафата Бульчака (1838 р.) думало правительство що вже наспів час, щоб всїх унїятів приневолити до переходу на православє. Протести і прошеня остали без успіху; їх авторів зроблено нешкідними запроторенем у вязницю або засланем.

Тільки на західній Українї в Холмщинї вдержалась гр.-кат. епархія. І тут були проби влучити її насильно до схизматицької церкви. Російське правительство з переведенем своїх плянів мусїло тут з ріжних причин здержатись. В холмській епархії народ довше опирав ся чим на Литві та Білій Руси. В р. 1826. належало до

епархії 317 парохій і 6 монастирів з 400 світскими священиками та 227.673 вірними. Та незадовго розпочалось діло знищеня. Питомців висилаєть ся насильно на студії до Петроґраду та Москви, духовний семінар реформуєть ся в схизматицькім дусі, епископ трагить над ним право нагляду.

З такою самою жорстокостю поступаєть ся і на Литві і Білій Руси, зносить ся постепенно уніятські церкви та монастирі ОО. Василіян, усуваєть ся неблагонадьожні особи. В р. 1866. холмський епископ Калинський їде на вигнанє, та невдовзі відтак умирає. Управителем епархії стає виклятий папою Пієм IX. священик Войціцький, котрий з помочю поліції і війська підготовляє українське населенє до принятя схизми. Народ та священство ставлять завзятий опір. Приходить до проливу крови, протестуючих караєть ся остро як „бунтовщиків“. За інтервенцією папи стає в р. 1868. епископом Холму Куземський, та вже в р. 1871. покидає він епископський престол. Уніятських священиків правительство безглядно усуває, військо приневолює народ ходити до церков та принимати св. Тайни з рук православних священиків. Опірних караєть ся кватирунками та контрибуціями; де й се не помагає, уживаєть ся кнута. В цілім ряді сіл приходить до масакри молячих ся уніятів. Далаб ся зіставити довга мартирольоґія, можнаб начислити цілий ряд сільського духовеньства і українського мужицтва, котрі, здобули собі в тих часах мученицьку пальму, з перших часів християнства.

Український народ Холмщини і инших українських областий не забув її до нині за свої жертви, мартирольоґію. Українці вижидають повороту унії нетерпеливо, в першій мірі сї, що зістали насильно „приверненї“ до православя. Коли однак скорше чи пізнійше унія знова віджиє в цілім українськім народї, тодї сповнять ся звісні слова, які папа Урбан VIII. сказав про унію Українців: „O mei Rutheni, per vos spero Orientem esse convertendum“.

ІВАН КАЛИНОВИЧ.

Нїмецька преса про нас.

(Звідомленя за грудень 1915).

(Далї).

З инших часописей Нїмеччини стрічаємо широку замітку про нас в „München Augsburger Abendzeitung“ під титулом: Die Ukraine (порів. число з 9. XII. № 341), в якій подає редакція звіт з викладу посла д-ра Е Левицького, що відбув ся в Мінхенї, в присутности баварського короля і богатьох визначних членів монахійського східного товариства, про що впрочім була мова вже в нашій часописї (Див. і „Українське Слово“ з 16. XII. і з 23. XII. м. р.).

О прочих нїмецьких дневників помістила впливова консервативна „Kölnische Zeitung“ (в числї з 22. XII. № 1297) в передовиці просторо оцінку книжки посла д-ра Евгена Левицького „Ukraine, Ukrainer und die Interessen Deutschlands“, в якій представлено політичне значінє України, що містить ся в господарській силї сього краю, та в його ґеоґрафічному положеню. Понадто помістила мангаймська часопись „General An eiger“ гарну воєнну баляду Макса Бітріха „Reise Erme“ (в числї з 29. XII.), в якій звеличав поет бойову справність Гуцулів, незвичайну хоробрість „синів зелених Карпат“ і красу галицької України“.

Пригадує нас своїм читачам та також „Leipziger Zeitung“ (в числї з 28. XII.), а іменно в статї п. з.: Die Ukraine, де навязуючи до слів „Kölnische Zeitung“ з проводу рецензії на згадану публїкацію д-ра Е. Левицького — замічає: „До справ, які видвигнула на світло дня світова війна належить безперечно також справа майбутньої української держави, яка розпростираєть ся від Сяну, аж по пустарі Чорного моря і числить 36 міліонове населенє, котре говорить своєю питомою мовою, має власні звичаї й обичаї, та відріжняєть ся національними прикметами від московського народу“. На закінченє обговорює автор брошуру посла Левицького і нововидану публїкацію д-ра В. Кушнїра „Galizien und der ukrainische Anteil an der Völkerbefreiung“.

Коли мова ведеть ся про українські публїкації на нїмецькій мові, то слїд зазначити, що подібних рецензій появило ся чимало з проводу виданя цінної студії п. Дмитра Донцова п. з.: Gross Polen und Zentralmächte“, яку нїмецька преса приняла незвичайно прихильно. І так надрукувала вплинова „Reinisch Westfälische Zeitung“ (в числї з 15. грудня № 981) просторо статю п. з.: Provinzial, National, International, в якій обговорюючи статю проф. д-ра Ястрова під такимже заголовком в „Polnis he Blätter“ — подає огляд брошур присвячених польському питаню а в тому рядї оцінює публїкацію д, Дмитра Донцова ось якими словами: „Праця п. Донцова виказує, що польське заборолo проти російської певеваги се байка, бо Польща від 400 лїт була всїм иншим, тільки не заборолом проти російської держави“.

Анальоґічні рецензії про згадану публїкацію д. Донцова помістили слїдуючі часописї: „Geraisches Tageblatt“ (виходить в Ґері-у східній Турінґії) в чилї з 8 грудня № 287, а саме в статї п. з.: „Die ukrainische Frage“ де побіч оцїнки „Великої Польщі“... розглядає автор брошуру д-ра Степана Рудницького „Ukraine und Ukrainer“, М. Лозинського „Утворенє української провінції в Австрії“, Д. Донцова „Українська державна ідеа і війна проти Росії“ і д-ра Л. Цегельського „Що повинен знати жовнїр про краї положені на північ від Карпат і на схід від Висли та Сяну“. Понадто помістила „Memminger Volksblatt“ (в числї з 27. XII. № 298) коротеньку замітку про „Велику Польщу та осередні держави“ про яку згадує також берлїнська „Deuts hes Lehrer Blatt“ (в числї з 7. XII. № 286) і варшавська „Deutche Warschauer Zeitung“ в числї з 25. XII. № 138; остання обговорює також брошуру д-ра В. Кушнїра, а кромі сього в дописї з окраїн нашої території зі західного Підляша (в числї з 9. XII. № 150) представлено оплакане господарське положенє сього краю і теперішню нїмецьку працю, яка змагає до поправи і санації відносин.

В решті стрічаємо дрібні нотатки про нас в гамбурській „Deutsche Reichszeitung“, яка між иншими помістила телеґраму „Союза визволеня України“ до болгарського премієра (в числї з 21 XII.), а „Hallesche Zeitung“ попращала на відїзднім галицьких сезонових робітників нотаткою п. з.: Abreise der Ruth nen (в числї з 29. XII. теплими словами висказуючи признанє за їх працьовитість та прикладне веденє житя).

(Далї буде.)

НОВИНКИ.

— **Відзначений жовнїр Українець.** Михайло Царевич, фельдфебель при „Гуцулах-добровольцях“ зістав відзначений срібним хрестом хоробрости з короною.

— **Звіт касовий з устроєня „Ялинки“** в шпитали при ул. Коперника 36 і з обдарованя жовнїрів Українців по других шпиталях у Львові. Прихід: збірка в містї 997·52 к., з переказів 2.510·15 к., зложено в зарядї 581·95 к., разом 4·089·62 к. Розхід: ялинка при ул. Коперника 1.959 к., другі шпиталї 1.634 к., адміністрація 51·21 к. разом 3·644·21 к. Сума приходу 4·089·62 к., сума розходу 3·644·21 к. Остала решта 445·41 к. Кромі дарунків святочних куплено з квоти призначеної на ялинку при ул. Коперника 3 штуки полотна на білє для шпиталю, запренумеровано 12 прим. „Місіонара“ для хорих на цілий рік і заплачено 22 к. за шитє біля для захоронок з решток матерій злишних для шпиталю.

Обдаровано загалом понад 1.200 Українців і понад 500 иншої народности жовнїрів. На Новий рік і Йордан роздано позісталї рештки закуплених і одержаних в дарі річий Українцям при ул. Коперника і обділено ними знова понад 100 людий. В той спосіб обдаровано до 2.000 жовнїрів.

В декотрих шпиталях роздано святочні дарунки значно пізнійше, з причини, що книжок замовлених з Жовкви, через трудности в комунікації не можна було скорше одержати.

Найбільше тїшать ся хорі молитвенниками котрих роздано до 1.000 штук, але читають радо і світські книжки. Немалу утїху справили їм пакуночки зі святочними ласощами як також вечера на Святий Вечір, котру заряд У. С. П. спільно з зарядом військовим урядили для хорих в шпитали при ул. Коперника 36.

Чудовим дарунком для шпиталю були піряні подушочки зібрані Впов. О. Юриком в селї Суботові (мале сільце всего 400 душ а богато вже жертв зложило на ріжні цїли). На подушочках, котрі зложено враз з другими дарунками в каплици коло ялинки, красувались гарно вишиті пошевочки, доказ працьовитости тамошних дївчат. Такі самі подушочки дістали ми від О. Білинського з Білини великої, коло Самбора, в числї 28 штук. Давнійше п. Чижова з Ярослава прислала 3 гарні подушки і 7 пошівок. Так отже шпиталь при ул. Коперника числить вже до 300 піряних подушок, котрі по скінченю війни можуть перейти на річ сирітського захисту. Заряд шпиталя узгляднюючи вже тепер пекучу потребу захисту, позволив собі післати там 10 подушок і 2 покривала в надії, що ласкаві жертводавці не будуть тому противні. З нагоди Різдвяних Свят українська суспільність дала новий доказ не лише патріотизму але також безінтересовної любови ближнього.

— **Москвофіли — помилувані.** Москвофілів засуджених на смерть за державну зраду, помилувано. Як відомо були се: Др Дм. Марков, надрадник суду др В. Курилович, перемиський адвокат др. К. Черлюнчакевич, золочівський адвокат др. Н Дрогомирецький, міщанин з Камінки Струмилової Гр. Мулькевич, селянин Дяків та російський підданий журналїст Дм. Янчевецький.

Після присуду кара смерти мала бути виконана в той спосіб, що послїдний мав бути Курилович.

Присуджені внесли прошенє о помилуванє, в насвідок чого замінено їм кару смерти на досмертну вязницю.

— **Кондоленційна телеґрама Цїсаря Вільгельма до Султана.** З нагоди смерти турецького наслїдника престола вислав нїмецький Цїсар кондоленційну телеґраму до Султана, в якій заявляє, що цїлим серцем бере участь в болю ізза сего нещастя, яке стрінуло цїсарську турецьку династію.

— **Скликанє хорватського сойму.** Президент хорватського сойму Др Медаковіц повідомив президію хорватського краєвого виділу, що найблизше засїданє сойму відбудеть ся 9 с. м.

— Гр.-кат. парох Куликова виставив свідоцтво моральности одній дївчинї в польській мові, і підписав се по польськи і адресував до полевого суду у Львові: Świetny c. k. sąd wojenny we Lwowie. Nadawca — gr. kat. urząd parafialny w Kulikowie

— **Тиф в Галичинї.** Урядово оповіщують: від 23 до 29 січня с. р. стверджено в Галичинї 345 случаїв занедужаня на пятнистий тиф в 19 повітах (49 громад) а на Буковинї 1 случай. Всї відносять ся до місцевого населеня.

— **Іспити зрілости в учительських семинарах.** „Gazeta Lwowska“ доносить: Устні іспити зрілости в учительських семинарах в надзвичайнім речинцї розпічнуть ся: а) в мужеських семинарах в Кракові д. 14. лютого, в Кроснї, Львові, Ряшеві, Тарнові та Самборі д. 21. лютого; в Станиславові д. 28. с. м. в Старім Санчу 1. марта; б) в жіночих семинарах: в Перемишли 21. лютого.

— **Безмяснї днї в Росії.** Російський міністер внутрішних справ заявив, що є річю конечною впровадити в цїлій державі два безмяснї днї. Крім сього міністерство виступило з проєктом знизити порції мяса для жовнїрів.

— **Закінченє І. півроку шкільного.** Краєва шкільна Рада уповажнила Дирекції середних шкіл (ґімназий і реальних шкіл), в яких обовязує плян науки скомбінованих кляс, до закінченя І. півроку 1915/16. шкільного року в пятницю дня 11. лютого по шкільній науцї. Другий піврік розпічне ся дня 16. лютого с. р. Др. Майхрович.

— **Знесенє обмеженя в надаваню приватних пакетів до Угорщини.** Обовязуючі тепер постанови, що одному надавцеви вільно надавати денно найвисше 10 пакетів до Угорщини знесено з днем 4, лютого 1916. Від тепер вільно надавати приватні пакети до Угорщини без обмежень що до скількости.

— **Новий український Буквар,** який уложили Антін Крушельницький, Омелян Попович і Богдан Лепкий а прикрасила гарними образками Кульчицька, одержав апробату міністерства, вийде накладом видавництва шкільних книжок у Віднї. Готова вже й друга читанка тих самих авторів а ладить ся третя, за якою піде й четверта.

— **Бурмістр м, Відня у Цїсаря.** Дня 5. с. м. приняв Цїсар на спеціяльнім послуханю бурмістра міста Відня дра Вайскірхнера. Послуханє трівало три чверти години. Др Вайскірхнер здав Монарсї звіт із своїх помічень на південно-західнім фронтї. Цїсар, який дуже добре виглядає та тїшить ся найліпшим здороролєм, вельми був заінтересований, підніс велике значінє технїки підчас сеї війни і висказав ся з признанєм про незвичайні успіхи лїкарів та про величезний поступ, який виказує санїтарна технїка.

— **Четверта воєнна нїмецька позичка.** З Берлїна доносять, що приготовні працї до затягненя четвертої воєнної позички вже розпочались. Перші три позички мали характер довжних записів 5%; після теперішного проєкту нова воєнна позичка малаб бути затягнена або на підставі 4% касових квітів виданих на 7 лїт, або як 4½% рента, по курсї 91, або вкінцї після давної форми довжного запису по курсї 99. Рішенє слїдує вже в короткім часї, бо субскрипція буде оголошена вже в мартї.

— **Крематорія в Будапешті.** Маґістрат Будапешту розписав конкурс на пляни будови крематорії в столиці Угорщини. Буде се перша крематорія на Угорщині.

— **Смерть румунського митрополита.** Оноді помер в Германштаті митрополит угорських Румунів і голова автономічної румунської церки на Угорщині в 88 році житя.

— **В справі зайнятя металів.** Управа м. Львова оповіщує:

На основі розпорядку ц. і к. Команди міста Львова з дня 12. січня 1916 подаєть ся до загальної відомости отсю постанову ц. і к. Команди 2-ої армії.

Речинець відданя зайнятих по думці оповіщеня з 20. падолиста 1915 металів, як олово, зелізо хромове, мідь, мосяж, нікель, ротґус (бакунт), вольфрам минає з д н е м 20. л ю т о г о 1916 р.

Всї в тім оповіщеню вичислені предмети металеві з виїмком начинь кухонних і домових, мають їх посідачі віддати в сїм речинці до військового складу закупна металів.

Як мине сей речинець, будуть орґани ц. і к. Команди 2-ої армії через домові ревізії провірювати, чи сї металї віддано, а проти опірних зістане заряджене карне поступованє.

Начиня мідяні і кухонні не будуть на разї реквіровані, однакож вже тепер предмети сї будуть принимані по установлених цїнах від осіб, котрі добровільно їх віддадуть.

Склади закупна находять ся при ул Подлєвського ч. 2. і Городецькій ч. 10.

— **Справленє ошибки.** У вчорашній оповістцї „Сокола Батька“ зайшла ошибка друкарська що до точки 3) а іменно має бути: хто є в посїданю деревляного пластового кріса (а нї „диса“ як надруковано) Сокола III зволить ласкаво звернути Товариству евентуально за оплатою до рук тов. М. Федусевича ул. Збаражська число 2.

Ґімназія в Бродах. Шкільна рада краєва делеґувала директора брідської ґімназії Ширмера до Бродів, щоб провірив, чи томошні відносини дозволяють на реактивованє тамошної ґімназії. Дир. Ширмер предложив звіт, в якім пропонує реактивувати на разї нисшу ґімназію, яка буде отворена 15. с. м.

ОПОВІСТКИ.

Второк, дня 8. лютого 1916

Нинї: 8 лютого гр.-кат. Ксенофонта, римо-кат. Яна з Мальти.

Завтра: 9. лютого гр.-кат. Пер. мощч. римо-кат. Аполонії.

◯ П о в і д о м л е н є. Дня 11. лютого 1916, має відбутись в школї ім. Б. Грінченка, Городецька ч. 95, маленький попис дїтий шкільних, при розданю повідомлень шкільних за I. півроче шк. 1915/6, на який запрашає ся Вп. родичів і инших добродіїв і протекторів нашої школи, хотячих лично переконатись о поступах в науцї і загальнім вихованю дїтий повірених опіцї сеї школи. А щоби Вп. родичі і инші гостї не гаїли собі непотрібно часу, то визначає ся на сей попис слїдуючий порядок: Від 8—9 години кляса I. а і б, від 9—10 кляса II., від 10—11 кляса III. а від 11—12 кляса IV. Дїти також непотребують разом сходитись. Добровільні датки на нашу школу є дуже пожадані.

Управа школи.

На внесок команди міста, ц. к. мінїстерство Краєвої оборони в порозуміню з ц. к. мінїстерством війни змінило

речинцї і місця покликаня оповістки про покликанє L/3 (роки уроджень 1868 і 1869) в слїдуючий спосіб:

Всї ополченцї уроджені в рр. 1868 і 1869 що ставали до перегляду в окрузї військової Команди Львова та зістали признані за здатних (geeignet), о скільки мають право приналежности в окрузї військової команди Львова і тут мають постійне місце замешканя, — мають зголоситись:

З доповняючого округа Чернївці 25. лютого в етапній стацийній командї в Радівцях, з области доповняючого округа Коломия 25 лютого в етапній стацийній командї в Делятинї;

З доповняючого округа Станиславів і Чортків дня 5 марта в етапній стацийній Командї в Ворохтї, а з доповняючого округа Львів, Бережани і Золочів дня 15 марта в етапній стацийній Командї у Львові.

Послїдні вісти.

З ГОЛОВНОЇ АВСТРІЙСЬКОЇ КВАТИРИ.

З дня 7. лютого.

Положенє всюди незмінене.

Заступник шефа Генерального Штабу пільний маршалок-поручник Ф. Гефер.

Надіслане.

За сю рубрику редакція не відповідає.

Оголошеня.

Видає і відвічає за ред.: Д-р. Сидір Голубович. Друкарня А. Ґольдмана, Львів, ул. Сикстуська 19.